

HELLEGAT,
mijn verleden aan de waterkant

François Van Kerckhoven

***HELLEGAT,
Mijn verleden
aan de waterkant***

Auteur: F. Van Kerckhoven
Foto en coverontwerp: FVK
ISBN: 978 94 653 8973 8
© François Van Kerckhoven 2026
E-mail - hetdorp@telenet.be

Alle foto's die in het boekwerk voorkomen zijn eigendom van de auteur of zijn met toestemming van de eigenaar(s) geplaatst.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud

Voorwoord	7
1 - Een Hellegattenaar onder de Spaanse zon.	9
2 - Op zoek naar zijn vroegere legermakker.	21
3 - Het ouderlijk huis en de ex van Pierre.	33
4 - Een dame aan een tafeltje lijkt hem te kennen.	47
5 - De notaris en daarna een eigenzinnige afspraak.	61
6 - De dochter van “Den Koperen Bol” en de loodgieters.	75
7 - Een oud fotoalbum in een kast op zolder.	89
8 - Het weerzien met Fonne, oud werkmakker.	101
9 - Kans dat de jeugdliefde weer opflakkert.	113
10 - De laatste dagen op Hellegatse bodem.	125
11 - Doet ze het wel of niet, het antwoord volgt.	137
12 - Klaar voor de terugvlucht naar Spanje.	149
Epiloog	161
Dankwoord	165

Voorwoord

Wie in de Rupelstreek aan de wandel gaat, zet zijn voeten letterlijk in de klei van het verleden. Een wandeling die slingert door Hellegat en Noeveren, twee gehuchten waar de tijd nog altijd herinnert aan het harde labeur, de gebakken steen en het paardenstoofvlees. Hier belandt je tussen oude arbeidershuisjes, schouwen en ringovens in een landschap dat tegelijk een museum als natuurgebied is.

Hellegat, ooit een bruisend dorpje met een kerk en scholen, maar ook met winkels en cafés. Men had hier vroeger zelfs een eigen overzet naar Ruisbroek. Een gehucht dat nog grotendeels die volkse charme uitademt. De Sint-Jozefkerk en de pastorie, maar ook die statige meesterwoning en het Hof herinneren aan betere tijden. Daartegenover staan verhalen over hard werk en armoede en zelfs over kinderarbeid. Maar ook over kleine gelukjes die aan elk hoekje van het dorpje kleven.

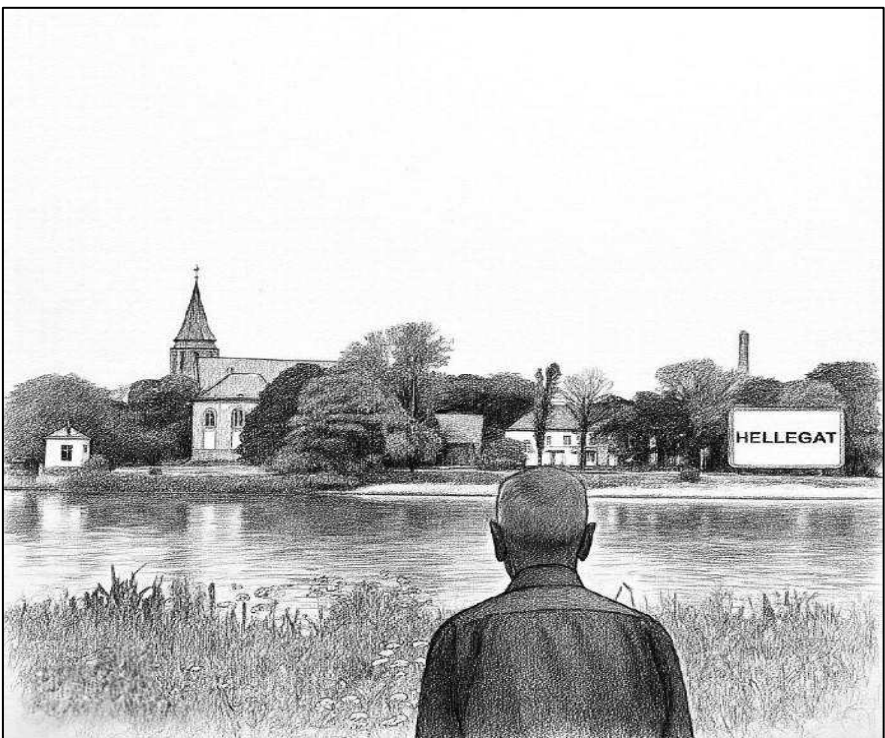
Noeveren, dat als beschermd dorpsgezicht door het leven gaat sinds 1986. Hier waan je je letterlijk in een openluchtmuseum tussen restanten van de oude steenbakkerijen, de ringovens en droogloodsen. Je vind hier ook een prachtige paapoven waar de blauwgrijze gevelstenen in gebakken werden en authentieke de “gemakken” de toiletten van toen.

Waar vroeger fabrieksschoorstenen het uitzicht bepaalden en rookpluimen een mistige dag achterlieten. Waar de reuk van de papensteenovens overheerste strekt zich nu een verrassend groene landschap uit. De Rupel, ooit een vervuilde waterloop, is vandaag een water vol leven: futen, reigers en soms ook een otter. De rivier heeft zich van haar industriële grijsheid ontdaan en is ondertussen een paradijs voor de nieuwe ingeweken bewoners.

Hier schreef Piet Van Aken zijn beroemde roman: De Klinkaart waarin hij het harde arbeidersleven op Hellegat en Noeveren tot leven bracht. “Klinkaart” de stevige baksteen die hier werd geproduceerd. Een steen die wanneer men ze tegen elkaar tikt

een heldere “klink” laat horen. Dat geluid was het keurmerk van kwaliteit. Klinkaarts werden eeuwenlang in de Rupelstreek geproduceerd, gebakken in de hitte van de klampovens en gesorteerd op kleur en perfectie. Wanneer je het verhaal leest beleef je één dag uit het leven van een twaalfjarige dat begin 20e eeuw haar eerste werkdag op de steenbakkerij aanvat. De plek waar ook haar hele familie zwoegt tussen klei en ovens. Of lees je liever iets luchtiger. Duik dan met Suske en Wiske de teletijdmachine in voor hun avontuur “De Hellegathonden”, en ontdek de Rupelstreek door de ogen van onze bekendste striphelden.

Al dit voorgaande noemt men “de verleden tijd” maar wil daarom nog niet zeggen dat het vergeten moet worden. Daarom is het goed dat er af en toe een roman geschreven wordt welke het verleden in geuren en kleuren weer naar bovenhaalt. Waarin de auteur met een heldere blik kijkt naar zijn verleden op Hellegat.

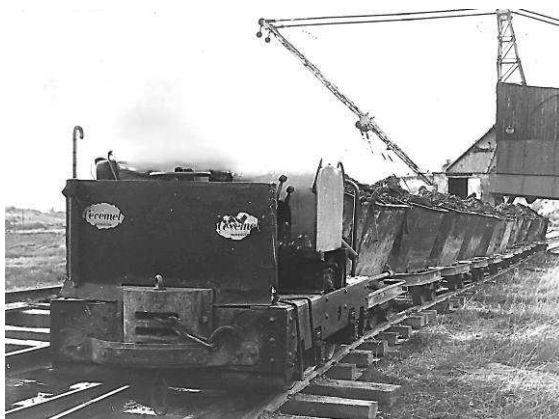

Hoofdstuk 1

Een Hellegattenaar onder de Spaanse zon

Ferre, geboren en getogen Hellegattenaar, heeft een groot gedeelte van zijn professioneel leven op de steenbakkerij gewerkt. Hij was daar de laatste jaren machinist en maakte er de evolutie mee van handsteen naar machinesteen. Ook de omschakeling van kleisteken met de schop naar klei schrapen met een bagger maakte hij mee. Na als loopjongen begonnen te zijn werd hij voerder op een “duveltje”.

Hij bracht de klei met wagonnetjes vanuit de kleiput naar boven. Later ging hij over op de bagger in de kleiput en werd daardoor baggeraar. Na enkele jaren schoof hij op naar het kloppend hart van het geleg, het machien.

Dat werk zou hij doen tot wanneer de steenbakkerij definitief de deuren sloot. Dan was hij nog te jong om achter de geraniums te kruipen. Hij zocht en vond een job als opzichter bij Waters en Bossen. Hij werd gedetacheerd in Willebroek in het Blaasveldbos. Die job bracht Ferre in aanraking met het stropersleven. Een leven dat hij vanuit zijn positie diende te bestrijden. Dat laatste deed hij dan ook maar wel alleen tijdens de werkuren en in Blaasveld. Eens terug thuis op Hellegat deed hij zijn uniformjas uit en werd hij zelf voor vijftig procent stroper. Dat het geleg en de kleiputten ondertussen niemandsland geworden was, bood hem die gelegenheid. Menig konijntje of patrijs vond de weg naar de koelkast van Ferre en Jennie maar wel zonder te overdrijven.

Het was er hen om te doen een goed stukje vlees op het bord te krijgen. Ferre bleef de job van opzichter en het bijbaantje als stroper doen tot aan zijn pensionering.

Het koppel wilde nog genieten van het leven en besloten om af en toe te reizen. Na een eerste reis naar Griekenland probeerden ze een volgende naar Spanje. Dat laatste beviel hen zo zeer dat ze hun volgende reis eveneens naar daar vastlegden. Ze spraken er al over om daar gaan te wonen. Dat laatste werd alsmaar concreter en niet veel later besloten ze de stap te wagen. Met vrienden die ze daar hadden leren kennen gingen ze op huizenjacht. Ze moesten niet al te lang zoeken of ze hadden een huisje gevonden. Dus werd alles in orde gebracht om naar Spanje te verhuizen. Enige tijd later woont hij onder de Spaanse zon en meer bepaald in Torremolinos samen met zijn vrouwtje Jennie. Ze konden hun geluk niet op en leefden er als god in Frankrijk.

Hun beslissing om een huisje te kopen in Spanje werd mee ingegeven door het mooie weer. Ze hadden ook ondervonden dat het leven er veel goedkoper was dan in België. Het huisje dat ze daar kochten betaalden ze af met de huurinkomsten van hun huis op Hellegat. Dat hadden ze te huur gezet wanneer ze beslisten te

verhuizen. Ferre en zijn vrouw hadden voor hun vertrek een advertentie gezet. Een jong koppeltje kwam op de advertentie af. Er werd overeengekomen dat ze het huis konden bewonen zodra Ferre en zijn vrouw vertrokken waren. Dat laatste zou niet al te lang duren want al na enkele weken was het zover. Vanaf één september was de boswachter met pensioen. Alle voorbereidingen waren gedaan dus duurde het nog slechts veertien dagen alvorens te vertrekken. Op de vooravond van hun vertrek overhandigden ze de sleutels aan het jonge stel. Zelf gingen ze de nacht doorbrengen in de caravan van vrienden. De volgende ochtend werden ze al vroeg opgehaald met een taxi en naar Zaventem gebracht. Enkele uren later hingen ze in de lucht, onderweg naar de luchthaven van Málaga-Costa del Sol. Van daaruit was het nog een vijftiental kilometer tot aan hun Spaans stulpje.

De volgende ochtend werd de start van hun nieuw leven na het pensioen. Al snel hadden ze hun draai gevonden als resident aan de Costa. Ze genoten er met volle teugen van het ongestreste en het goedkope leven. Geregeld gingen ze ontbijten in een koffiешop om daarna een wandeling te maken langs het water. Tegen de middag aan nog iets drinken op een terrasje. Daarna terug naar hun huis want ook voor hen was de siësta heilig. De middagzon brandde dan en dan bleef je maar best binnen. Ze hadden het voor mekaar daar in Spanje en dat zou wel zo blijven voor de rest van hun dagen.

Na verschillende onbezorgde jaren sloeg echter het noodlot toe. Jennie die na een wandeling in de zetel zat werd plots onwel. Wat eerst leek op een verkoudheid verergerde gestaag. Het werd zo erg dat ze werd opgenomen in het ziekenhuis. Ferre die haar iedere dag bezocht, kreeg van de doctoren hoop op beterschap . Na enkele dagen leek ze veel verbeterd en ze wilde terug naar huis. De dokter gaf toestemming en ze mocht terug naar huis.

Eens thuis, moe van het jachten ging ze nog wat op bed liggen. Bij het avondmaal had ze enkel zin in een boterham waar ze maar een stukje van opat. Daarna gingen ze samen naar bed. De volgende ochtend wanneer Ferre opstond zag hij dat zijn vrouw zich opnieuw slecht voelde. Met de ambulance werd ze weer naar het ziekenhuis gebracht. Daar lag ze eerst op intensieve maar na drie dagen op een gewone kamer. Na een kleine twee weken in het ziekenhuis leek haar toestand wat te beteren en mocht ze even terug naar huis. Het zou echter een thuiskomst zijn om afscheid te nemen. Een dag nadat ze uit het ziekenhuis was, stond hij 's morgens op en keek hij naar zijn Jennie. Ze voelde koud aan wanneer hij haar hand vastpakte. Een dokter werd opgeroepen en die kon enkel de dood vaststellen.

Heel de begrafenismolen ging aan het draaien. Men vroeg of hij het lichaam naar België wou overbrengen. Daarop antwoordde hij dat ze het liefste in Spanje was en daar ook wilde begraven worden. Zonder familie en met enkele burens vond de uitvaart plaats. Een week later was alles achter de rug. Hij was nu alleen in Torremolinos zonder zijn Jennie. Gelukkig heeft hij goed contact met de buurt en de burens. Die burens zijn voor een groot gedeelte Belgen. Leo, een andere Nielenaar woont maar drie huizen verder. Met hem ging hij al geregeld een babbeltje slaan. Ze praten dan over koetjes en kalfjes, het weer en rond de maand juli zelfs over de Tour de France. Nu hij allen is zal hij dat ook meer en meer gaan doen, neemt hij zich voor.

'Het zou zomaar kunnen dat ik dat nog wel eens doe' antwoordt Ferre op de vraag van Leo. Die laatste wil weten of hij het nog zou zien zitten om terug te keren naar zijn geboortedorp.

'Ik heb daar nog familie wonen die ik toch nog wel eens moet bezoeken' zegt Ferre nog. Met die familie bedoelt hij zijn nicht Elvire die samen met haar man eveneens op Hellegat woont. Als ze ondertussen nog niet verhuisd zijn, bedenkt hij nog.

‘En dat huis op Hellegat, wat ga je daarmee doen’ wil Leo nog weten.

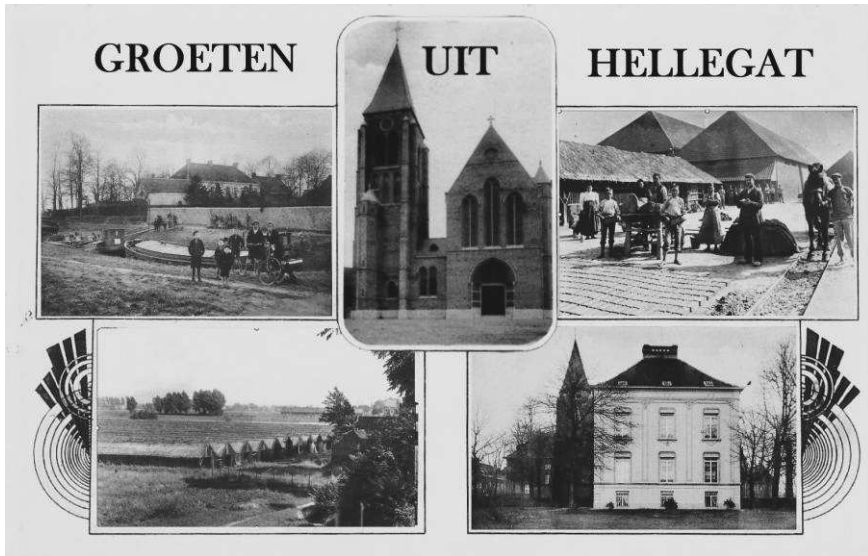
‘Daar moet ik nog eens over nadenken, dat weet ik op dit moment nog niet’ zegt Ferre.

Bij dat laatste moet Ferre weer denken aan zijn overleden vrouw. Ze was altijd zo fier dat ze nog een appeltje voor de dorst hadden in België. Bij de gedachte dat ze eigenaars waren van een huis en een vakantiehuis in Spanje, en dat ze dat konden als gewone arbeiders maakte haar trots. Nu ze er niet meer is denkt hij er over na om het huis in België toch te verkopen. Daarom dat hij zijn buurman antwoordde dat het nog wel eens zou kunnen dat hij terugkeert naar Hellegat.

Weken gaan voorbij tot er plots een envelop in de bus valt. Deze is afgestempeld in Niel en ongeveer een kleine week onderweg geweest. Wanneer hij de envelop opent ziet hij dat het een brief is van de huurders van het huis in Niel. Ze schrijven dat ze heel graag in het huis zouden blijven. Daarom dat ze de vraag stellen of het eventueel mogelijk is het huis te kopen. Daar hij toch al met de intentie van verkoop speelde, komt dit als een uitgelezen kans. Hij neemt zich voor om de volgende dag een schrijven met antwoord terug te sturen. Eerst wil hij nog even gaan informeren wanneer hij naar België kan vliegen. Hij belt ook zijn familie op met de vraag of hij bij hen enkele dagen zou kunnen logeren. Wanneer dat geen probleem is beslist hij om begin de volgende week te vertrekken naar België. Er is namelijk een vlucht op maandag waarvoor er nog plaats is die hij meteen vastlegt. Hij gaat het nieuws ook brengen aan zijn buur Leo. In een adem vraagt hij ook om tijdens zijn afwezigheid een oogje in het zeil te houden. Om hem naar het vliegveld te voeren kan hij sowieso rekenen op hem.

Ferre gaat terug naar huis en kruipt dan op de kleine zolder van het huisje. Daar moeten de valiezen van hun heenreis nog staan. Hij neemt de kleinste van de twee en gaat ermee naar beneden. Wanneer hij de valies opent vindt hij daarin een krant van de datum waarop ze vertrokken. Die krant moet zijn vrouw toen

bijgehouden hebben als aandenken. Als hij de krant openslaat valt daar een postkaart met “Groeten uit Hellegat” uit.

Op de rugzijde leest hij de afzender en dat was zijn legervriend Pierre. Hij legt de kaart apart en begint in te pakken. Hij kijkt op zijn mobiele telefoon wat voor weer het zal zijn in België de komende week. Het is dan ook al half september en dan kan het al herfst zijn herinnerd hij zich. De voorspellingen geven rond de twintig graden en zonnig. Dan neemt hij de gepaste kledij en stopt die in de koffer. Als de koffer gepakt is neemt hij nog zijn kostuum uit de kledingzak en kijkt het nog even na. Daarna mag het uit de zak blijven want dat gaat hij aandoen om te vertrekken. Hij hangt het aan de kledingkastdeur. Nog even de schoenen klaarzetten en de voorbereidingen voor vertrek zijn afgerond.

Hij neemt zich voor om in het weekend nog enkele wandelingen te maken langs de zee en op restaurant te gaan eten. Dan heeft hij het voordeel geen afwas meer te moeten doen voor hij vertrekt. Hij houdt woord en flaneert geregeld langs het water, eet een ijsje en drinkt een glaasje op een terrasje.

Het weekend is zo voorbij en de nieuwe week dient zich aan. Het is maandagochtend en hij maakt zich klaar om te vertrekken naar

de luchthaven. Niet veel later staat Leo aan de voordeur om hem naar de luchthaven te brengen. Na ingecheckt te zijn loopt hij naar de gate waar hij even later op het vliegtuig kan stappen richting België. Zonder echt te weten wat hij van plan is, behalve zijn huis te verkopen, klimt het toestel tot boven de wolken. Omdat het nog vroeg is en hij weinig geslapen heeft, leunt hij naar achter en sluit zijn ogen. Allerhande gedachten spelen er door zijn hoofd. Doet hij er wel goed aan om hun huis te verkopen. Zou Jennie dit wel gewild hebben en wist hij daarmee niet alle mooie herinneringen uit. Uiteindelijk dommelt hij in en wordt terug wakker wanneer het signaal “gordel vastmaken” weerklinkt.

Het vliegtuig zet langzaam de daling in om uiteindelijk zacht over de landingsbaan uit te bollen. Een klein uur later staat hij met bagage aan de uitgang van de luchthaven van Zaventem. Hij loopt naar de rij wachtende taxi's en stapt bij de eerste in de rij in. Zodra de chauffeur de koffer heeft ingeladen en instapt vraagt hij waar Ferre naartoe moet.

‘Naar Niel graag en meer bepaald naar Hellegat aan de kerk’ antwoordt hij.

De taxibestuurder knikt en stelt de GPS in waarna hij vertrekt. Over de Brusselse ring naar de A12 in de richting van Boom. Hij trekt grote ogen wanneer de chauffeur er in Boom afrijdt om dan toch niet naar Boom centrum te rijden. Hij volgt richting Antwerpen via de zijrijbaan. Aan het ziekenhuis van Reet zit Ferre verwonderd te kijken. Hier ligt plots een rotonde mompelt hij stilletjes. De taxi rijdt verder tot aan de volgende kruising. Hier slaat hij af en rijdt de Pierstraat in richting Niel. Rechts passeert hij een baancafé die al heel wat veranderingen heeft gekend. Ferre herinnert zich dat dit de vroegere “dancing De Palmboom” was. Dat laatste zorgt ervoor dat er zich een andere herinnering meester maakt van zijn gedachten.

Begin februari 1971 rond negen uur ‘s morgens, stopte er in Brussel-Noord een DVT, de afkorting van Duitse Verlofgangers Trein. Op deze DVT zaten naast miliciens die met verlof kwamen naar België, ook een tiental afzwaaiers. Jongens die gemiddeld